

Hội thảo khoa học quốc tế "Quan hệ Việt Nam-Hàn Quốc trong lịch sử"

Ngày 20/8 vừa qua, tại Hà Nội, được sự tài trợ của Đại sứ quán Hàn Quốc tại Việt Nam và Quỹ lịch sử Đông Bắc Á, Hội khoa học lịch sử Việt Nam đã phối hợp với Học hội lịch sử Hàn Quốc tổ chức cuộc hội thảo khoa học quốc tế với chủ đề *Quan hệ Việt Nam-Hàn Quốc trong lịch sử*. Tham dự Hội thảo, ngoài đại diện lãnh đạo các cơ quan hữu quan còn có nhiều nhà nghiên cứu sử học hàng đầu của cả hai nước.

Đây là cuộc hội thảo khoa học đầu tiên về lịch sử giữa hai nước. Thông qua Hội thảo các nhà khoa học nhìn nhận, đánh giá về toàn bộ mối quan hệ giữa hai dân tộc, hai quốc gia trong lịch sử, đặc biệt là 15 năm gần đây (kể từ khi hai nước chính thức thiết lập quan hệ ngoại giao, 22/12/1992-22/12/2007). Các đại biểu cho rằng trong 15 năm qua mối quan hệ giữa Việt Nam và Hàn Quốc thu được nhiều thành tựu đáng kể trên nhiều lĩnh vực, nổi bật nhất là trong quan hệ kinh tế; và đặc biệt, giao lưu về văn hoá, con người cũng được xúc tiến một cách nhanh chóng, sôi nổi.

Một loạt bài tham luận được trình bày tại Hội thảo, như *Cuộc đời và sự nghiệp của Hoàng tử Lý Long Tường, hậu duệ vương triều Lý, Việt Nam; Nhận thức về Việt Nam của các trí thức Chosun thế kỷ XVII-XVIII; Nhận thức về Hàn Quốc của các nhà dân tộc chủ nghĩa Việt Nam đầu thế kỷ XX; Sự phổ cập và ảnh hưởng của "Việt Nam vong quốc sử"; Họ Lý Tinh Thiện - một dòng họ gốc Việt ở Hàn Quốc từ thế kỷ XII; Một số cuộc tiếp xúc giữa sứ thần Việt Nam và sứ*

thần Hàn Quốc trong thời trung đại...; Tình hữu nghị chiến đấu chống đế quốc xâm lược của các chí sĩ hai nước Việt-Hàn đầu thế kỷ XX...; Quan hệ kinh tế Việt Nam- Hàn Quốc 15 năm hợp tác và phát triển, cho thấy ngay từ thời trung đại, Việt Nam và Hàn Quốc đã có sự trao đổi thông tin thông qua việc trí thức hai nước nghiên cứu thư tịch cổ của nhau và sứ thần hai nước gặp gỡ tại Trung Quốc. Đặc biệt, từ thế kỷ XIII, khi Hoàng tử Lý Long Tường tới Hàn Quốc, quan hệ giữa Việt Nam và Hàn Quốc có thêm sự gắn kết mới. Bên cạnh đó nội dung các tham luận cũng phản ánh mối quan hệ mật thiết từ rất lâu đời, sự giao lưu văn hoá giữa các trí thức hai nước; khẳng định rằng di sản lịch sử cùng với nét tương đồng về văn hoá, kinh nghiệm chung về đấu tranh chống thực dân thời cận đại là tài sản quan trọng góp phần thúc đẩy quan hệ hữu nghị giữa hai dân tộc và hai nước- Việt Nam, Hàn Quốc; Chứng minh rằng tình hữu nghị giữa hai dân tộc Việt-Hàn ngày càng được củng cố và phát triển.

Qua các ý kiến tham luận tại hội thảo còn cho thấy việc tìm hiểu về một Hàn Quốc trong Đông Bắc Á, một Hàn Quốc trong ảnh hưởng của nền văn hoá chữ Hán thì không chỉ nên nhìn Hàn Quốc ở quan hệ với Trung Quốc và Nhật Bản, mà cần phải xem xét ở cả quan hệ với Việt Nam.

Cuộc hội thảo khoa học quốc tế "Quan hệ Việt Nam-Hàn Quốc trong lịch sử" được coi là một cuộc hội nghị khoa học phù hợp với ý niệm thành lập quỹ hỗ trợ phát triển lịch sử Đông Á. Nó đã đánh dấu bước phát triển mới trên con đường

giao lưu học thuật, là nền móng cho công cuộc tìm kiếm các phương án tăng cường hiểu biết lẫn nhau và nâng cao quan hệ hợp tác giúp đỡ giữa hai nước trong tương lai.

PHƯƠNG THẢO

Hội thảo khoa học "Trần Đức Thảo: con người và di sản"

Nhân dịp kỷ niệm 90 năm ngày sinh GS. Trần Đức Thảo, một trong số ít các triết gia Việt Nam được thế giới ghi nhận^(*), ngày 26/9/2007 vừa qua, tại Hà Nội, Khoa Triết học và Khoa Lịch sử thuộc trường Đại học Khoa học xã hội và nhân văn (ĐHKHXH&NV), Đại học Quốc gia Hà Nội đã tổ chức hội thảo khoa học "Trần Đức Thảo: con người và di sản".

Hội thảo như tên gọi gồm hai chủ đề cơ bản cũng đồng thời là nội dung trao đổi của những người nghiên cứu triết học, sử học, KHXH&NV Việt Nam, Đài Loan. Hội thảo đã tập hợp được hơn 30 báo cáo của các tác giả thuộc các thế hệ và với các chuyên ngành khác nhau, đề cập đến cuộc đời lao động sáng tạo của nhà trí thức lớn Trần Đức Thảo, phân tích các khía cạnh khác nhau trong cuộc đời và trong những suy tư triết học của ông.

Mở đầu hội thảo là bài diễn văn chào mừng các nhà khoa học trong và ngoài nước về dự Hội thảo của PGS., TS. Lâm Bá Nam, Phó hiệu trưởng trường Đại học KHXH&NV. Bên cạnh việc nhấn mạnh tính thời sự và ý nghĩa khoa học của chủ đề hội thảo, ông còn chỉ ra rằng, công việc nghiên cứu phép biện chứng và những vấn đề lịch sử xã hội đã được

Trần Đức Thảo say mê thực hiện, giờ đây vẫn cần được chúng ta tích cực tiếp tục phát triển trong điều kiện của những thay đổi trên thế giới và Việt Nam nhiều thập kỷ qua.

Báo cáo đề dẫn của TS. Nguyễn Vũ Hảo tóm lược những giai đoạn chính trong cuộc đời Trần Đức Thảo và những nội dung triết học chủ yếu mà sinh thời ông quan tâm nghiên cứu. Báo cáo cũng đề nghị các nhà khoa học tập trung làm rõ những bất đồng để đi đến thống nhất trong việc trình bày và đánh giá về con người và sự nghiệp của Trần Đức Thảo.

Các báo cáo và ý kiến tham luận về tiểu sử của Trần Đức Thảo đã tập trung khẳng định, ông không chỉ là nhà triết học đầu tiên của Việt Nam được đào tạo chính qui về triết học, mà ông còn là nhà sư phạm có tài đã để lại trong lòng đồng nghiệp và các học trò lớp trước những tình cảm khâm phục tin yêu và mến mộ. Ông cũng là nhà tổ chức, quản lý đã có công đầu trong việc xây dựng và điều hành hoạt động của một cơ sở đào tạo đại học của Việt Nam trong những ngày đầu của chế độ mới ở Việt Nam. Không chỉ say mê nghiên cứu triết học, ông còn tích cực tham gia vào việc biên soạn, dịch thuật nhiều tài liệu triết học có giá trị sang tiếng Việt.

Các báo cáo và thảo luận phân tích tư tưởng triết học của Trần Đức Thảo đã tập trung vào một số vấn đề sau:

Thứ nhất, về nguồn gốc các tư tưởng triết học của Trần Đức Thảo từ hiện tượng học đến chủ nghĩa duy vật biện chứng, báo cáo của các nhà khoa học Bùi Đăng Duy, Nguyễn Anh Tuấn, Đỗ Minh Hợp, Phạm Văn Chung, Đỗ Văn Khang, Nguyễn Quang Hưng, Nguyễn Huy Hoàng, Lê Công Sự... đã tập trung làm rõ những cơ sở lý luận và bối cảnh văn hoá tinh thần châu Âu ảnh hưởng đến sự hình thành tư tưởng triết học cơ bản của Trần Đức Thảo. Các tác giả thống nhất ý

^(*) Xem: Nguyễn Quyền. Triết gia Trần Đức Thảo – Người chiến binh của niềm hy vọng. *An ninh thế giới*, số 9, tháng 5 năm 2002.

kiến cho rằng, là người sinh ra ở phương Đông- Việt Nam, nhưng Trần Đức Thảo đã sớm hấp thụ nên học vấn triết học đỉnh cao châu Âu, trung thành với xu hướng duy lý luôn coi triết học là môn khoa học khởi nguồn từ văn hoá cổ đại Hy Lạp. Đến tận cuối cuộc đời đầy sóng gió của mình, ông vẫn là người trung thành, tận tụy và hết lòng bảo vệ triết học Marx, kiên quyết đấu tranh chống lại những xuyên tạc chủ nghĩa Marx theo hướng duy tâm chủ quan, duy ý chí và siêu hình.

Thứ hai, về bản chất con người, sự hình thành con người, các đặc trưng người, mối quan hệ giữa tính sinh học và tính xã hội, tính nhân loại, dân tộc và giai cấp trong con người, các báo cáo của Lê Văn Quán, Trần Văn Phòng, Nguyễn Thị Thanh Huyền, Lại Quốc Khánh, Cao Minh Công, Vũ Thị Thu Hương, Nguyễn Thị Châu Loan đã đi sâu phân tích những đóng góp của Trần Đức Thảo trong tinh thần bảo vệ quan điểm macxít. Những báo cáo đề cập đến phương pháp luận nghiên cứu vấn đề con người đã chỉ rõ, Trần Đức Thảo là bậc thầy trong việc vận dụng lý luận biện chứng macxít, nhất là ở các điểm phương pháp then chốt của nó như tương quan logic - lịch sử, mối liên hệ giữa cái chung phổ biến và cái riêng hình thức, các quy luật mâu thuẫn, quy luật phủ định gắn với biện chứng của sự chuyển hoá “khâu trung gian” vào việc nghiên cứu con người và những vấn đề tiến triển lịch sử của xã hội loài người. Đó là các báo cáo của Phạm Thu Trang, Nguyễn Chí Hiếu, Trần Minh Hiếu, Lê Thuý Hạnh, Trần Thị Huyền...

Thứ ba, về những vấn đề ngôn ngữ, ý thức, cội nguồn và sự sinh thành của chúng - vốn là những vấn đề được Trần Đức Thảo quan tâm từ thời trẻ và miệt mài làm việc đến cuối đời để hoàn thiện

quan điểm của mình, các báo cáo cũng phần nào chỉ ra sự thay đổi cách nhìn của Trần Đức Thảo về vấn đề khởi nguồn ngôn ngữ (so sánh hai tác phẩm viết năm 1973 và 1993). Một số báo cáo đã khảo sát khá toàn diện quan điểm của Trần Đức Thảo từ góc độ biện chứng của “hệ thống chỉnh thể hữu cơ”, “thân thể vô cơ”, “hoạt động”, “nhân cách” trong mối liên hệ với sự sinh thành ý thức và ngôn ngữ giao tiếp văn hoá; đặc biệt các báo cáo cũng chỉ ra các định nghĩa logic về ý thức của Trần Đức Thảo so với các định nghĩa khác cùng loại, từ đó nêu bật lên rằng, cách tiếp cận hoạt động mà Trần Đức Thảo sử dụng trong các nghiên cứu của mình vẫn đang rất thời sự đối với khoa học xã hội nhân văn hiện nay trong nghiên cứu đời sống cá nhân và xã hội, nghiên cứu sự giao lưu liên văn hoá. Lĩnh vực nghiên cứu này của Trần Đức Thảo còn chứa đựng rất nhiều gợi mở, đòi hỏi cần phải được quan tâm tiếp tục làm rõ. Có thể kể ra các báo cáo thuộc loại này là của Vũ Hoàng Kiệt, Nguyễn Vũ Hảo, Đặng Hà Chi, Nguyễn Thuý Vân, Đào Thị Hữu và Bùi Thị Tĩnh.

Hội thảo với không khí thảo luận sôi nổi đã thành công tốt đẹp và đi đến thống nhất rằng: Triết học tiến bộ luôn kêu gọi hoà bình và hợp tác, và nghĩa vụ của các nhà triết học hiện nay cùng với các nhà khoa học xã hội nhân văn khác là phải ra sức nỗ lực tiếp tục truyền thống tốt đẹp đó. Kỳ vọng khám phá ý nghĩa thời sự mới của triết học Trần Đức Thảo, biến nó thành phương tiện tinh thần có hiệu quả giúp ích cho sự tiến bộ của nhân loại- là điều cần phải nằm trong cơ sở của các nghiên cứu lịch sử - triết học, chính là thông điệp mà Hội thảo này muốn gửi đến các nhà nghiên cứu và những người quan tâm.

PHẠM THU TRANG